

מבוא:

בשנת 1998, נחקק חוק הטרדה מינית¹. עד למועד בו חוקקו את חוק הטרדה מינית, המקור המשפטי לעניין הטרדה מינית בעבודה היה סעיף 7 לחוק שיוויון הזדמנויות בעבודה², אשר אסר על מעסיק להפלות לרעה עובדת אשר עברה הטרדה מינית בעבודה ובהתאם לכך לא לפגוע בתנאי העבודה שלה. אולם, חוק שיוויון הזדמנויות בעבודה, לא יכול היה לתת מענה ראוי באשר לפגיעה בכבודו של אדם³, כשם שעושה חוק הטרדה מינית.

חוק הטרדה מינית חוקק לאחר שבחברה הישראלית תופעת ההטרדות המיניות הלכה והתרחבה מצד אחד, ומצד שני, לא הייתה מודעות חברתית כלפי תופעה זו, ובאמצעות חקיקה זו הייתה כוונה להעלות את המודעות החברתית כלפי הטרדות מיניות בכלל, ובעבודה בפרט⁴.

בהתאם למפורט בהצעת החוק למניעת הטרדה מינית, הצורך בחקיקתו נבע בשל תופעת ההטרדה המינית בשוק העבודה, אשר גרמה לנשים בעבודתן להרגיש מאוד לא מוגנות⁵. כפי שיפורט בהרחבה בהמשך, בחוק הטרדה מינית מוגדרים חמישה סוגי התנהגויות אשר יפורשו כהטרדה מינית, כאשר ברמה הפלילית עבירה זו יכולה להוביל את המבצע אותה למאסר, וברמה האזרחית, בית המשפט יכול לפסוק לנפגעת/ פיצוי ללא כל הוכחת נזק⁶.

מטרתן של הסנקציות הנ"ל, כאמור, וכפי שיפורט בהמשך, הייתה למנוע את תופעת ההטרדות המיניות בעבודה במקביל לכך שמעסיקים יתחילו לקבל על עצמם אחריות בכל הקשור לעניין זה, ככל שהדבר מתרחש במקום עבודתם, ככל שלא ימלאו אחר החובות המנויים להם בחוק ליצור סביבת עבודה מוגנת ולמנוע הטרדות מיניות⁷.

זאת ועוד, החוק למניעת הטרדה מינית רצה לגרום לנשים להפסיק לחשוש במקום עבודתן, ולאפשר להן להתלונן, כאשר מטרידים אותן מינית בעבודתן, כאשר התמריץ לכך היה מתן פיצוי ללא כל הוכחת נזק. כפי שיובהר בהמשך השארת החוק באופן כזה, לפיו אין צורך בהוכחת נזק, גרם לפרשנות בעייתית בבתי המשפט. כמו-כן, אבחון בעבודתי זו האם אכן בפועל, חקיקת החוק אכן הצליחה ליישם את כל המטרות אשר עמדו לצידה בעת החקיקה, או לחילופין, האם יושמו רק חלק מהמטרות. בעבודתי זו אנסה לבחון האם חוק הטרדה מינית אכן השיג את מטרותיו המפורטות לעיל, ואשר יפורטו ביתר בהמשך, תוך בחינת מטרות החוק ותכליתו והאופן בו יושם במסגרת הפסיקה בישראל.

¹ חוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998.

² חוק שיוויון הזדמנויות בעבודה, תשמ"ח-1988.

³ ורדה וירט- לבנה החוק למניעת הטרדה מינית- סיכום ביניים **עת סיוע**, 2011: 1.

⁴ אורית קמיר החוק הישראלי למניעת הטרדה מינית- איפה אנחנו במלאת עשור? **משפט ועסקים**, 9: 9-73, 2008.

⁵ שרון אברהם ויס קיום חובות מעביד למניעת הטרדה מינית- האם יש סיבה לטרוח? **"המשפט" ברשת**- זכויות אדם ב, 111, 2014.

⁶ ראה הערה 1 לעיל, סעיפים 5-6 לחוק.

⁷ ראה הערה 4 לעיל, עמ' 9.

מטרות החקיקה:

כאמור לעיל, לאור העובדה כי תופעת ההטרדות המיניות הייתה תופעה שהלכה והתרחבה, אחת המטרות העיקריות לחקיקה הייתה העלאת המודעות לתופעת ההטרדה המינית. החוק בא להבהיר כי "שריקות" לנשים, הערות מיניות בוטות בעלות אופי סקסיסטי לנשים, ואף "טובות הנאה מיניות" מצד המעסיק בעבודה, כולן ככולן, הינן בהגדרת הטרדה מינית ונשים אינן צריכות להבליג על כך עוד⁸.

נשים אשר חוו הטרדה מינית, מרגישות בושה, הסתגרות, ירידה בביטחון העצמי, חרדה ועוד תחושות קשות רבות אחרות. יתרה מכך, נשים אשר מוטרדות במסגרת העבודה שלהן, ימצאו עצמן פעמים רבות מחוסרות עבודה, בין אם מבחירתן ובין אם לא. הפגיעה באישה אשר הוטרדה מינית היא פגיעה קשה שאין להתעלם ממנה, רק בגלל שלא הוגדרה תחת המונח "אינוס". הקלות בה נשים מוצאות עצמן יום ביומו, מוטרדות מינית, מעידה על האפליה והאלימות הננקטת כדבר שבשגרה כנגד נשים. תכליתו של החוק, בין היתר, הייתה לשקף את הפגיעה שאותה אישה חוותה ואת המשמעות הבוטה והמכוערת של תופעת ההטרדה המינית⁹:

... "במדינת ישראל, כמו במקומות אחרים בעולם, הטרדה מינית היא תופעה חברתית נפוצה הפוגעת באנשים רבים ובמיוחד בנשים... היא משפילה ומבזה את אנושיותו, בין השאר על ידי התייחסות אל האדם כאובייקט מיני לשימוש של המטריד... הטרדה מינית כלפי נשים גורמת להשפלתן ביחס למינן... ומקשה עליהן להשתלב בחברות שוות בעולם העבודה וביתר תחומי החיים, ובכך היא פוגעת בשוויון..."¹⁰.

זאת ועוד, תכלית החוק הינה להבהיר כי הטרדה מינית כמוהה כפגיעה בכבוד האדם ולא רק פגיעה בשוויון של הנשים¹¹.

חוק הטרדה מינית, כשמו כן הוא, מטרתו למנוע הטרדה מינית, בצורה חד משמעית, כאמור בסעיף 1 לחוק. סעיף 6(ב) לחוק הטרדה מינית קובע פיצוי למוטרד, ללא כל הוכחת נזק, בין אם הנזק הינו לכבודו של המוטרד, לבטחונו העצמי, לאיכות חייו ולשלותו. המטרה הינה להראות כי די בכך שהמוטרד יוכיח כי הוטרד גם אם לא הוכיח נזק מוחשי על מנת שיוכל לקבל פיצוי בגין כך, ובאופן זה להתריע את המטריד בטרם יחליט לבצע את מעשיו¹².

מטרה מהותית נוספת של החוק להטרדה מינית, היא לעודד את אותו אדם שהוטרד, בין אם הוא גבר, ובין אם היא אישה, להתלונן על כך שהוטרדו. אישה אשר הוטרדה מינית תחשוב מספר פעמים לפני שתחליט להתלונן על כך, לאור הבושה שהיא מרגישה¹³.

⁸ ראה הערה 4 לעיל, עמ' 20.

⁹ ראה הערה 4 לעיל, עמ' 21.

¹⁰ הצעת החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ז-1977.

¹¹ ראה הערה 1 לעיל, סעיף 1 לחוק.

¹² ראה הערה 4 לעיל, עמ' 33.

¹³ ראה הערה 4 לעיל, עמ' 35.

